

Tweede vondst in Nederland van Pallas' Boszanger,
Phylloscopus proregulus (Pallas) (**)

door

A. HOogerWERF, M. C. VAN DISSEL-SCHERFF en E. J. KORTENOEVER

(*Second record of Pallas' Warbler in the Netherlands*)

Op 22 oktober 1964, een dag met een zuchtje wind uit Noordoostelijke richting, later naar WNW draaiend, bij een vrijwel geheel met een lichte bewolking bedekte lucht, was er een zeer matige vogeltrek. Op de vinkenbaan van de Vogelwerkgroep Castricum, gelegen in het infiltratiegebied binnen het Noordhollands Duinreservaat, een vlak duinlandschap met weinig bomen of heesters, doorsneden met ongeveer 30 meter brede infiltratiesleuven, was die dag weinig bijzonder te beleven.

Door de kleine kijkgaten in een der zijwanden van de hut ontdekten we echter plotseling in het hout langs de „druip” een klein vogeltje, waarvan we aanvankelijk dachten dat het een Goudhaantje was. Het diertje was zeer beweeglijk en vloog onophoudelijk van voor naar achter, soms dwars over de baan. Herhaaldelijk bleef de vogel op een willekeurige plaats „biddend” staan, soms even vlak boven het „elzeproppen-tuintje”, echter zonder op de grond te komen. Ondanks die grote beweeglijkheid besloten we toch een vangpoging te wagen, maar die mislukte zoals feitelijk wel te verwachten was.

Een half uur later was vermoedelijk hetzelfde exemplaar opnieuw in het hout. We zagen nu een duidelijke koptekening waardoor we aan het Vuurgoudhaantje dachten, maar de twee vleugelstrepen toonden weer meer gelijkenis met het Bladkoninkje; er was derhalve reden genoeg alles in het werk te stellen om het vogeltje in handen te krijgen.

Terwijl wat extra hout in de „proppentuin” werd gezet, bleef onze vogel op enkele meters van ons verwijderd in het dode struikgewas langs de „druip” zitten en zowaar wisten we het enige minuten later in de pas aangebrachte elzetakjes te verschalken. Er moest daarna bliksemsnel worden gehandeld teneinde te voorkomen, dat een hier en daar aanwezige uitgescheurde maas van het net het diertje zou doorlaten.

Nadat het gevangen exemplaar door de samenstellers van deze mededeling nauwkeurig was gezien en gemeten en voorlopig als Pallas' Boszanger was gedetermineerd, werd het in de late middag van diezelfde dag in vrijheid gesteld nadat het was geringd (ringno. 80794).

Vergelijking van onze gegevens met het ongeveer een jaar eerder door de heren Boon, Eelman en van Orden (1964) op Texel gevangen exemplaar, dat ons door Prof. Voous welwillend ter vergelijking werd gezonden, gaf door het gemis van een duidelijke kruinstreep en de veel minder opvallende superciliaarstrepen niet de zekerheid, welke wij aan de hand van de in die dagen geraadpleegde literatuur (Deignan 1945, Kist 1954 en Williamson 1962) reeds meenden te hebben, zodat materiaal van het Britse Museum werd opge-

vraagd. Vergelijking van onze gegevens met twee uit Londen ontvangen huidjes (Brit. Mus. Reg. ♂, 1934, 1, 1, 280; ♀, 1905, 12, 24, 741) bracht wél de gewenste zekerheid, o.a. omdat deze beide vogels naast een duidelijke, gele superciliaarstreep ook een kruinstreep van diezelfde kleur toonden, welke echter bij ons exemplaar nog opvallender aanwezig was dan bij deze balgjes.

Naast het meest op de voorgrond tredende kenmerk, de geelachtige stuitband, welke bij ons (levend) exemplaar 5 mm breed was, vertoonde deze laatste vogel ook zeer opvallend de gele dwarsbandjes op de vleugels, terwijl elk spoor van wit in de staartpenen ontbrak.

Als maten van de gevangen vogel noteerden wij het volgende: vleugel: 48.5; tarsus: 15.5; staart: 36 en („exposed”) culmen: 5.5 mm.

Deze cijfers komen overeen met die door Williamson (1962) en die door Ticehurst (1938) vermeld voor vrouwelijke vogels, uitgezonderd de lengte van de tarsus waarvoor door deze laatste auteur 16—17 mm wordt gegeven. Als snavelengte wordt door deze beide auteurs resp. 9—11.5 en 10—11 mm genoemd, ongetwijfeld gemeten vanaf de schedel, want de beide van het Britse Museum geleende huidjes hebben een „exposed culmen” van rond 5 mm, dus overeenstemmend met onze vogel.

Voor het Texelse exemplaar worden iets grotere maten gegeven, maar wellicht gaat het hier om sexe-verschillen, terwijl misschien ook het feit dat wij een levende vogel maten tot dit — overigens zeer onbelangrijke — verschil heeft geleid.

Behalve de hier besproken soort vertonen ook *Phylloscopus pulcher* Blyth en *P. maculipennis* (Blyth) een gele stuit, maar volgens Ticehurst en Williamson zouden vertegenwoordigers dezer beide soorten duidelijk wit op een deel der staartpenen hebben en zou *pulcher* oranje in plaats van gele vleugelbandjes vertonen en deze kenmerken worden ook uitdrukkelijk door Deignan (1945) vermeld. De door Ticehurst afgebeelde *P. maculipennis* en *P. pulcher* tonen het wit op de staart zeer overtuigend en verschillen bovendien belangrijk van onze *proregulus* door de grijze in plaats van gele superciliaar- en kruinstreep, terwijl een kruinstreep in de afgebeelde *pulcher* helemaal ontbreekt. Volgens de door deze drie auteurs gegeven beschrijvingen zou zulk een streep bij *pulcher* wel aanwezig zijn, echter volgens Williamson en Deignan minder opvallend dan doorgaans bij *proregulus* het geval is. Ook het geel op de stuit lijkt bij de hierboven aangeduide figuren veel minder uitgesproken beschikbaar dan bij deze laatste soort het geval pleegt te zijn.

Het in Castricum gevangen exemplaar toonde grote overeenkomst met de door Williamson (1962) afgebeelde vogel, die wel duidelijk de gele kruin- en superciliaarstrepen en ook een zeer opvallende, gele stuitband vertoonde.

Op grond van het bovenstaande menen wij, dat geen twijfel behoeft te bestaan ten aanzien van de identiteit van het Castricumse exemplaar. Tot welke subspecies deze vogel behoorde, is moeilijk te zeggen, wij wagen het althans niet om dienaangaande een uitspraak te doen op grond van dit ene exemplaar. Maar omdat vertegenwoordigers van de nominaatvorm herhaal-

delijk in Europa werden verkregen en geen der beide andere subspecies ooit binnen het Europese continent werd vastgesteld, lijkt het voor de hand te liggen om aan een vertegenwoordiger van de ondersoort *proregulus* te denken.

Voor de door Prof. Dr. K. H. Voous getoonde belangstelling en verleende medewerking zijn wij zeer erkentelijk, terwijl wij tevens dank verschuldigd zijn aan Dr. J. D. Macdonald, Deputy Keeper of the Department of Zoology van het Britse Museum voor Natuurlijke Historie te Londen voor het in ons gestelde vertrouwen bij het in bruikleen afstaan der beide hierboven aangegeuide huidjes.

SUMMARY:

Second record of Pallas' Warbler in the Netherlands

The authors make it evident that on 22nd October 1964 a second specimen of Pallas' Warbler was captured. This took place in the dunes of Castricum, a locality which is about 50 miles south of the island of Texel where on 28th November 1963 the first specimen was secured so far as this country is concerned.

Contrary to the first discovery this time the captured bird was released after it was banded.

LITERATUUR:

- Boon, J. I., Eelman, M. en Orden, Chr. van (1964): Pallas' Boszanger, *Phylloscopus proregulus*, nieuw voor Nederland; *Limosa* 37: 16—18.
- Deignan, H. G. (1945): The birds of Northern Thailand; United States National Museum, Bulletin 186, Smithsonian Institution, Washington: 473—475.
- Kist, J. (1954): Vogelgids voor alle in ons land en overig Europa voorkomende vogelsoorten: 309.
- Ticehurst, Claud B. (1938): A systematic review of the Genus *Phylloscopus* (Willow-Warblers or Leaf-Warblers): 97—99, 112—123.
- Williamson, Kenneth (1962): Identification for Ringers, 2, the Genus *Phylloscopus*: 10—15.
- Castricum, januari 1965.